

10 Závěr

Svou diplomovou práci jsem věnovala tématu výživného mezi rodiči a dětmi s tím, že pro řadu odlišností mezi výživným rodičů k dětem a výživným dětí k rodičům jsem oběma těmito oblastem věnovala samostatný prostor. Stejně tak závěr své diplomové práce rozdělím do dvou částí a budu každou z těchto dvou oblastí bilancovat více méně samostatně. Je tomu tak zejména proto, že v rámci každé z těchto dvou oblastí dospívám k závěrům odlišným.

Po prostudování zákonů, doktrinálních výkladů obsažených v odborné literatuře a komentářích, i příslušné judikatury si dovoluji říci, že naše zákonná úprava vyživovací povinnosti rodičů k dětem je dle mého názoru v obecné rovině dostačující a v mnohém se ani neliší od řady úprav zahraničních, minimálně v rámci Evropy. Související nauka a judikatura je za poměrně účtyhodnou platnost zákona o rodině značně propracovaná. V praxi tak zpravidla nenastávají komplikace při rozhodování soudů o otázce, zda nárok na výživné dítěti vznikl. Jiná je však situace ohledně výše tohoto nároku. Tady, jak jsem zjistila při přípravě své diplomové práce a i během své praxe v advokátní kanceláři, dochází k četným rozdílům mezi jednotlivými případy, které nejsou vždy odůvodněné. Objevují se časté odlišnosti v rozhodování soudů, a to i ve zhruba stejně velkých městech a s podobnými životními podmínkami. Proto se domnívám, že by možná stálo za zvážení, zda naši zákonnou úpravu nedoplnit o určité návodné pomůcky pro soudce, které by stanovily jistý základní standard, kolik je možné nebo dokonce povinné z určité výše platu poskytovat na výživné dětem, jaká je odpovídající minimální hranice pro vyšší nároku na výživné při určitém věku dítěte apod. To vše samozřejmě redukováno možnostmi určitých odklonů v odůvodněných případech.

K této problematice lze podotknout, že podobné řešení je aktuálně navrhováno Ministerstvem spravedlnosti, které konkrétně navrhuje, aby na výživné bylo placeno až 20 % z výdělku rodiče.

Navrhovala bych, aby se základní výše výživného stanovila podílem na výdělku povinného rodiče, proměnlivě dle počtu vyživovaných osob. Dále by pak mohly být zohledněny další majetkové poměry povinného rodiče, podle nichž by se zvětšovala či zmenšovala základní výše nároku. Současně by však bylo jistě nutné v rámci těchto

pravidel zohlednit i věk dítěte, např. formou určitých koeficientů či minimálních částek výživného. Je otázkou, zda tuto změnu pojmout v rovině obligatorní či pouze fakultativní, doporučující povahy. Druhou z těchto možností považuji v našich podmínkách za přijatelnější a lépe prosaditelnou. Časem by vhodně zvolená doporučující pravidla jistě posílila sjednocení rozhodování o výši výživného a přispěla k větší předvídatelnosti rozhodnutí o výši výživného.

Sami rodiče by tak měli lepší přehled, s jakou výší výživného musí počítat například v dnes stále častější situaci rozvodu manželství. U mnohých by to mohlo přispět k většímu uvědomění, že dítě není jen velká odpovědnost morální, ale ovlivňuje i ekonomickou situaci svých rodičů, čemuž je třeba řadu věcí v životě náležitě přizpůsobit.

Pokud se jedná o druhou oblast výživného mezi rodiči a dětmi, kterou jsem se ve své práci zabývala, tj. vyživovací povinnost dětí k rodičům, jsem toho názoru, že tato oblast není upravena zcela dostačujícím způsobem, a to ani co do otázky existence tohoto nároku, ani co do určení jeho výše v konkrétním případě. Je pravda, že s ohledem na skutečnost, že se tato zákonná úprava v praxi příliš nevyužívá a v souvislosti s tím není ani častým předmětem soudních sporů, chybí zde „poptávka“ po její změně. Jsem však přesvědčena, že je žádoucí, aby k jistým změnám v této oblasti došlo, a to vzhledem k vývoji společnosti, kdy dochází ke změně pojmání rodiny jako takové, kdy již není dávno běžné, že rodiče žijí téměř celý život se svými dětmi pod jednou střechou, a jejich majetkové poměry se tak mohou velmi vzdalovat od poměrů jejich dětí. Myslím si, že i rodiče by měli mít za jistých podmínek právo podílet se na životní úrovni svého dítěte, zejména pokud se o ni významně přičinili a vždy řádně plnili svoji vyživovací povinnost vůči dítěti. Uvědomuji si případnou složitou důkazní situaci při prokazování těchto podmínek, pokud by došlo ke sporu, nicméně totéž by se mohlo namítat i v případě výživného rodičů k dětem, kde důkazní situace ve sporech není o nic jednodušší. Nedostatečnost zákonné úpravy však spatřuji především v současném institutu „slušné výživy“, který nároky rodičů vůči dětem vymezuje jen velmi vágním způsobem a domnívám se, že toto vymezení příliš svádí k limitování nároků rodičů na jakési životní minimum.

Jako obecný závěr, který přesahuje oblast práva, si dovoluji dodat, že je především třeba, aby se zvedlo povědomí starších lidí o tom, že zde vůbec existuje

zákonná možnost, aby požadovali po svých dětech výživné v případě, že toho potřebují. Rodiče se z důvodů, které lze pochopit, často ostýchají domáhat se těchto svých práv vůči vlastním dětem. Nelze to však považovat za nic ostudného, pokud děti přispívají na výživu svých rodičů, kteří je v mládí zajistili a umožnili jim tak rozvinout svůj potenciál.

Uvědomuji si, že shrnutí mých výše uvedených závěrů vyznívá vůči aktuálnímu stavu této oblasti práva, jak byl popsán v této práci, spíše kriticky. Je to z toho důvodu, že považuji oblast právní regulace vyživovací povinnosti mezi rodiči a dětmi za obzvláště významnou, jelikož v praxi se člověk velmi často setkává s tím, jak bezprostředně ovlivňuje životy lidí kolem nás, jak dětí, tak jejich rodičů. Určitý kritický postoj a návrhy změn jsou proto podle mne namístě, neboť právní regulaci výživného stojí za to nadále rozvíjet.